Palvelualojen ammattiliitto
Servicefacket

MUISTIO
1.3.2021

ANSIOSIDONNAISEN TYÖTTÖMYYSTURVAN VÄLIAIKAISESTA KOROTUKSESTA

Suomalainen lomautus- ja työttömyysturvajärjestelmä on osoittanut koronakriisissä joustavuutensa ja estänyt myös ravitsemisalan työntekijöitä putoamasta tyhjän päälle, kun alan myynti on romahtanut rajoitusten ja heikentyneen kysynnän seurauksena. Kriisin pitkittyessä tilanne on kuitenkin muodostumassa kestämättömäksi työntekijöille, joiden toimeentulo on normaalioloissakin epävarmaa pienten palkkojen ja riittämättömien työtuntien johdosta.

Työttömyysturvaan tehdyt väliaikaiset muutokset ovat Suomessa jääneet vähäisiksi verrattuna muihin Pohjoismaihin, jotka ovat ottaneet aktiivisemman otteen kriisialojen työntekijöiden toimeentulon turvaamiseksi. Viimeistään nyt, kun ravitsemisliikkeille suunnitellaan jälleen uusia rajoituksia, tulisi myös Suomessa ottaa lomautettujen ja irtisanottujen työntekijöiden toimeentulo tukipolitiikan keskipisteeksi.

Ensisijaisesti kriisialojen työntekijöitä tulisi tukea suoraan yritysten palkanmaksujärjestelmien kautta, jotta vältytään lomautuksilta ja työsuhteiden katkeamiselta. Mikäli tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, tulisi ansioturvan tasoa korottaa väliaikaisesti, jotta matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-alan työntekijät eivät joudu yksin kantamaan hallituksen ja viranomaisten koronaepidemian hillitsemiseksi asettamien rajoitusten seurauksia.

Väliaikaiset muutokset palautettava käyttöön ja ansiopäivärahaa korotettava

Ensinnäkin kaikki jo päättyneet ansiosidonnaisen työttömyysturvaan koronaepidemian johdosta tehdyt väliaikaiset muutokset tulisi palauttaa käyttöön. Erityisesti ansiopäivärahan viiden päivän korvaukseton omavastuuaika tulisi poistaa välittömästi, sillä se uhkaa jättää ravintoloiden työntekijät välittömästi tyhjän päälle 8.3. alkavien poikkeustoimien aikana.

Tämä ei kuitenkaan riitä turvaamaan kohtuullista toimeentuloa pahimmillaan jo vuoden kestäneestä lomautuskierteestä kärsineille työntekijöille. Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tarvitaan valtion rahoittama väliaikainen korotus, joka helpottaisi kriisialojen työntekijöiden ahdinkoa, ennen kuin rajoituksista pystytään luopumaan ja työntekijät pääsevät palaamaan tehtäviinsä.

Koronakriisin ja elinkeinotoiminnalle asetettujen rajoitustoimien johdosta lomautettujen ja irtisanottujen työntekijöiden työttömyysturvan tason tulisi olla vähintään 85-90 prosenttia sitä edeltäneestä palkasta. Se toteutettaisiin korottamalla ansiopäivärahan laskennassa käytettyä prosenttiosuutta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusteena olevan päiväpalkan erotuksesta vähintäänkin taitekohdan alittavien palkkojen osalta.

Mahdollisuudet työnhakuun epidemian aikana erittäin heikot

Ansiopäivärahan korotus on vähintä, mitä voidaan tehdä jo pitkään jatkuvassa epävarmuudessa eläneiden työntekijöiden hyväksi, kun samoille toimialoille asetetaan aina vain uusia rajoituksia. Sen kohdentaminen vain tietyiltä toimialoilta lomautetuille tai irtisanotuille työntekijöille voi kuitenkin olla haastavaa. Kriisitilanteessa onkin parempi tarjota korotettu ansiosidonnainen työttömyysturva laajemmalle joukolle, kuin jättää sitä eniten tarvitsevat täysin vaille tukea.

Normaalitilanteessa työttömyysturvan tasoon liittyy työnhaun kannusteisiin liittyvä harkinta, joka on osaltaan johtanut vallitsevaan ansiosidonnaisen päivärahan suuruuteen. Koronaepidemian aikana ja erityisesti poikkeusolojen vallitessa on kuitenkin kohtuutonta odottaa lomautettujen tai irtisanottujen työntekijöiden löytävän uutta työpaikkaa. Ansioturvan kannustavuuteen liittyvät näkökulmat eivät siis ole olennaisia sen väliaikaiseen korotukseen liittyen.